

MÜSLÜ

MANLAŞ

(TIRIL)

MİŞ

KONFERANS TEBLİĞLERİ
KASIM 2013

ERMENİ

LER

HRANT DİNK VAKFI
HRANT DINK FOUNDATION
ՀՐԱՆՏԻ ԾՈՒՆԵՐ ՀԻՄՆԱԿԻ

MÜSLÜMAN ERMENİLER BİR PARADOKS MU?

RUBINA PEROOMIAN

İngilizceden çeviren

GÜROL KOCA

And Those Who Continued Living in Turkey after 1915 [Ve 1915'ten Sonra Türkiye'de Yaşamaya Devam Edenler]¹ başlıklı kitabımda, 'Ermenilik' kavramının dönüşümünün, yani Soykırım sonrası Türkiye'sinin hızla değişen atmosferi içinde Türk-Ermeni kimliğinin dönüşümünün izini sürmeye çalışmışım. Bir başka deyişle, ortak tarihe dair anıların, Türkiye'de sürekli

olarak ayrımcılığa uğrayan ve baskı gören bu etnik azınlığın temel bir kimlik unsuru olarak nasıl evrildiğini; bu tarih temelinde, Soykırım'a dair korkunç anıların Soykırım'dan kurtulan Ermenilerin çocukları ve torunları arasında varlığını nasıl sürdürdüğünü irdelemeye ve Hıristiyan, Müslüman veya Müslümanmış gibi görünüp gizlice Hıristiyanlık âdetlerini sürdüren Türkiyeli Ermenilerin etnik kimliğinin oluşumunda, bu etkenlerin nasıl bir rol oynadığını ortaya çıkarmaya çalışmışım. Kitabımda özellikle, kendilerine eziyet edenlerin dinini gönüllü olarak veya zorla kabul eden, bu dini benimseyen veya benimsemiş görünen Müslüman Ermeniler üzerinde durdum. Kitabın, Müslümanlığa geçiş meselesiyle ilgili bölümünün başlığı, bir soru cümlesiydi: 'Müslüman Ermeniler, Bir Paradoks mu?' Bu meseleyle ilgili ilk akademik araştırmada, yani yıllara yayılan gözlem ve genel okumalara dayanan bu çalışmada cevapsız kalan sorular var. Soykırım'da yetim kalıp Türkleştirilmiş çocuklar ve zorla kaçırılmış kızlar olduğunu biliyordum. Bu çocuklardan doğan kuşaklar salt Türk, Kürt veya Arap'tı benim için. Türkiye'de hükümetlerin dış dünyayı inandırmayı amaçladığı şey buydu en azından. Sonra, Türkiye genelinde Müslüman Ermenilerin varlığına ve izlerine ilişkin bilgilerin, sınırların dışına sızması büyük bir şaşkınlık yarattı. Aslında Müslüman Ermeni olgusu bir paradoks, bu adlandırma bir oksimorondur benim için. 'Ermeni' ve 'Müslüman', yan yana gelmesi imkânsız iki sözcük gibi duruyordu.

Ermenilerin Müslümanlığa zorla veya 'gönüllü olarak' geçişlerinin ilk örneklerine tarihi Ermenistan'da ve Ermeni halkının Osmanlı hâkimiyeti altında yaşadığı yüzlerce yıllık dönem içinde rastlanıyor. 2013 Hazi-ranında yapılan 9. IAGS (Uluslararası Soykırım Araştırmacıları Birliği) Konferansı'nda sunduğum makalede,² Türk-Ermeni ilişkilerinin zamansal

¹ Rubina Peroomian, *And those who Continued Living in Turkey after 1915, The Metamorphosis of the Post-Genocide Armenian Identity as Reflected in Artistic Literature* (Yerevan: Soykırım Müzesi Enstitüsü, 2008, tekrar basım 2012).

² "The Symbiotic Relationship between Turks and Armenians, An Obstacle against Healing and Reconciliation", 19-22 Haziran 2013, Siena, İtalya.

